Seminární práce ze Základů firemních financí

Téma: Kalkulační propočty a metody, řízení nákladů

Zpracoval(a): Jan Mařata
Martina Tomková
Zdeňka Šobová

Datum prezentace: 22. dubna 2004

V Brně dne ....
Podpis

Úvod

V naší seminární práci se zabýváme problematikou kalkulace nákladů, konkrétně pak řízením nákladů, jejich klasifikací, kalkulačními propočty, kalkulačními metodami, které podniky používají při výpočtech svých nákladů, jako jedné z nejvýznamnější součástí přípravy organizace výroby a obchodu.

Naším úkolem je zjistit, jaké jsou možnosti firem při stanovování výše jejich nákladů, při rozhodování o výběru vhodných metod kalkulace a následných výpočtech.

V první části se věnujeme hlavním pojmům, na které narazíme, zabýváme-li se kalkulacemi. Pro samotné řízení nákladů je zejména nutné správně definovat a členit různé druhy nákladů, které vznikají v souvislosti s výrobní či jinou činností každého podniku. Uvádíme několik typů členění nákladů, na které jsme narazili při studiu daného tématu v odborné literatuře.

Druhou část jsme zaměřili na kalkulační metody. Některé z nich pouze krátce charakterizujeme, ale u některých uvádíme i příklad kalkulačních propočtů danou metodou. Vybrali jsme si zejména metodu kalkulace ve výrobě a metodu kalkulace přirážkovou s podrobným členěním režijních nákladů. Na závěr jsme zařadili klíčové pojmy, otázky pro opakování a také seznam užité odborné literatury.

Význam a funkce kalkulace v podniku

Účelem každého podnikání je dosahování zisku, k čemuž je nutné udržovat v podniku náklady na výrobu či jinou činnosti v žádoucí výši. K tomu je potřeba aktivní řídící činnosti a využívání celé řady nástrojů řízení nákladů na jednotlivé výkony. Mezi nimi zaujímají kalkulace strategicky důležité místo. Prolínají celým procesem řízení a jako stěžejní informační nástroj jsou zejména základním informačním podkladem pro řízení nákladů podle jednotlivých výkonů, dále také základem plánování a kontroly hospodaření v operativním řízení (např. i při oceňování stavu a změny zásob nedokončené výroby, hotových výrobků apod.). Kalkulace představují jeden z významných podkladů pro rozhodování o struktuře a sortimentu produkce výkonů. Tvoří výchozí základnu pro rozhodování o cenové politice a jsou podkladem pro tvorbu vnitropodnikových cen.

Definice základních pojmů

Kalkulací se v praxi označují:

a) činnost, v níž se stanovují (v předběžných kalkulacích) a zjišťují (ve výsledných kalkulacích) náklady na přesně vymezenou jednotku výkonů (kalkulační jednici);
b) výsledek této činnosti sestavený či zjištěný na příslušnou jednotku výkonů v podnikem stanovených kalkulačních položkách a také úhrn těchto položek
c) část informačního systému podniku, čerpající potřebná data z nákladového účetnictví a rozpočetnictví, popř. i název podnikového útvaru, zabývající se kalkulacemi.

Kalkulace přesně vymezených kalkulačních jednic se v podniku sestavují na tzv. odbytové výkony (určené pro externí zákazníky) a na tzv. vnitropodnikové výkony (určené pro spotřebu uvnitř podniku). Pojem „výkon“ přitom zahrnuje vyráběné výrobky, prováděné práce, poskytované služby.

Předmětem kalkulace mohou být stanoveny všechny výkony vyráběné, prováděné nebo poskytované. Je-li sortiment výkonů rozsáhlejší, kalkulují se mnohdy jen výkony od určité částky nahoru. V zájmu podniků je využívat výhod automatického zpracovávání dat a kalkulovat všechny výkony.

Předmět kalkulace lze vymezit:

1) kalkulační jednicí – tj. přesně specifikovaná jednotka výkonů podniku, určená druhem výkonu, popř. dalšími parametry, které ji odlišují od ostatních výkonů. Technická odlišnost má zpravidla za následek též odlišnost nákladovou. Nelze kalkulovat obecné, nýbrž přesně dané výkony.
2) kalkulovaným množstvím – tj. počet jednotek výroby v dané sérii nebo v daném období, které musí být určeno předem a do výroby zadáno výrobním příkazem.

Kalkulační systém je soustava kalkulací v podniku a vazeb mezi nimi. Jeho hlavním úkolem je zajistit metodickou jednotu a vzájemnou návaznost kalkulací mezi sebou. V různých podmínkách může mít různý rozsah. V dobře organizovaných středních a velkých průmyslových podnicích se můžeme setkat s maximálním rozsahem systému, který lze charakterizovat jako soustavu kalkulací:

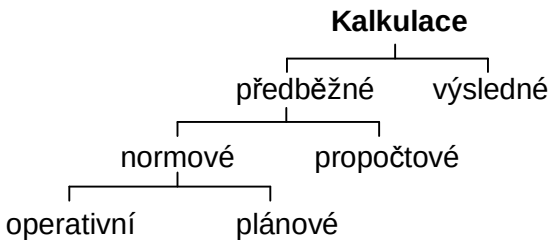

Náklady

Kalkulační náklady představují určité členění nákladů, vytvořené účelově pro potřeby kalkulace. Při sestavování a využívání kalkulací se můžeme setkat s různými způsoby členění nákladů, což v mnoha případech naznačuje samotná literatura. Z mnoha metod členění nákladů využívaných v praxi při řízení nákladů jsme se zaměřili na třídění nákladů pro potřeby kalkulace.

1) Druhové členění nákladů

Představuje členění nákladů podle nákladových druhů, tj. ekonomicky stejnorodých položek nákladů. Základními nákladovými druhy jsou:

a) spotřeba materiálu
b) spotřeba externích prací a služeb (kooperace, telekomunikace, údržba, poradenství, služby, spotřeba energie, aj.)
c) mzdové a jiné osobní náklady (vč. sociálního a zdravotního pojištění)
d) odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
e) finanční náklady (nákladové úroky, bankovní výlohy, pojistné, apod.)

Nákladové druhy se vyznačují tím, že jde o náklady prvotní, zachycované ihned při jejich vstupu do podniku. Jsou to náklady externí, vznikající spotřebou výrobků a služeb dodavatelů. V podniku je nelze dále rozčlenit na jednodušší složky.

Význam tohoto členění spočívá v tom, že poskytuje informace o spotřebě příslušných vstupních faktorů a tedy o vztahu podniku k okolí, používá se při sestavování rozpočtů a odpočtů středisek v kombinaci s dalším analytickým rozčleněním, vyjadřujícím vztah spotřeby nákladů k danému účelu.

Můžeme se setkat i s jinými způsoby druhového členění, např. na:

- provozní náklady
- finanční náklady
- mimořádné náklady
- daň z příjmů z mimořádné činnosti

2) Účelové členění nákladů

Slouží k hodnocení přiměřenosti vzniklých nákladů. Jde o členění nákladů podle činnosti, které vyvolávají jejich vznik. Především jde o členění nákladů podle výkonů. Zařazujeme zde i členění nákladů podle jednotlivých výrobních a nevýrobních činností.

Základem členění nákladů podle účelu je členění podle jejich vztahu k technologickému procesu na:

a) náklady technologické – týkající se dané kalkulační jednice a vznikající pouze v technologickém procesu při výrobě dílčího výkonu. Tyto náklady se vykazují samostatně na každý výkon v příslušných kalkulačních položkách, jde o náklady jednicové.
b) náklady na vytvoření, zajištění a udržení podmínek racionálního průběhu výrobní či jiné činnosti – zahrnují náklady na obsluhu, zajištění a řízení, ale i část technologických nákladů, které se týkají činnosti jako celku a jsou spojeny s určitým obdobím. Často se nazývají náklady režijní.

V literatuře používané členění na náklady přímé a nepřímé souvisí se způsobem přičítání nákladů předmětu kalkulace.

Členění nákladů na jednicové a režijní se nazývá ***kalkulační členění.*** To používají zpravidla menší podniky. V rámci účelového třídění nákladů se používá také členění nákladů podle útvarů, tj. sledování nákladů podle středisek, které se používá ve větších podnicích, které se člení na jednotlivá střediska.

3) kalkulační členění nákladů

Slouží ke zjišťování nákladů na jednotlivé výkony. Úkolem kalkulace nákladů je přiřazení nákladů vymezené jednotce – kalkulační jednice.

a) přímé (jednicové) náklady – souvisí s konkrétním druhem výkonu a lze je přímo určit na výkon (přímé mzdy, materiál, apod.)
b) nepřímé (režijní) náklady – jsou spojeny s více druhy a množstvím výkonů, nelze je přiřadit přímo a jsou rozpočítány formou podílu.

   Režie se člení podle funkce, kterou plní v průběhu dané činnosti podniku na:

   - zásobovací (materiálovou)
   - výrobní (provozní)
   - správní
   - odbytovou (prodejní)

4) členění nákladů podle závislosti na objemu prováděných výkonů

Toto členění představuje základ pro nejrůznější nákladové, kalkulační a finanční propočty. Vyjadřuje skutečnost, že různé náklady či jejich skupiny se chovají při změně objemu výroby (či změně využití dané kapacity) různě. Rozlišujeme zde:

a) variabilní náklady – mění se za určité období v závislosti na objemu produkce. Můžeme je členit za určité období na:
   - proporcionální (rostou přímo úměrně k objemu prováděných výkonů)
   - podproporcionální (rostou pomaleji než objem výkonů)
   - nadproporcionální (rostou rychleji než objem výkonů)

b) fixní náklady – za určité období zůstávají v určitém intervalu objemu produkce neměnné. Při pořízení další výrobní kapacity se fixní náklady změní skokem a dále jsou při růstu výroby opět fixní.

Kalkulační vzorec

Obsahem kalkulace jsou náklady na výrobu výkonů, uspořádané do kalkulačního vzorce s užitím kalkulačního členění nákladů. Druhy kalkulací sestavované podnikem, ani kalkulační vzorec a obsah jednotlivých kalkulačních položek nejsou vymezeny žádnými předpisy, uspořádání kalkulace tedy závisí na organizaci činnosti podniku, na druhu technologického procesu a na potřebách managementu.

V současnosti převládající podoba kalkulačního vzorce, používaného v podnicích, vychází z tzv. typového kalkulačního vzorce.
Má zpravidla tuto podobu:

Číslo položky	*Kalkulační položka*
1.	Jednicový materiál
2.	Jednicové mzdy
3.	Ostatní jednicové náklady
4.	Výrobní (provozní) režie
-	Vlastní náklady výroby
5.	Správní režie
-	Vlastní náklady výkonu
6.	Odbytová režie
-	Úplné vlastní náklady výkonu

Podniky jej doplňují pro potřeby řízení nákladů podrobnějším členěním přímých i nepřímých nákladů. Modifikovaný (úpravami doplněný někdy i na dvojnásobek typového) kalkulační vzorec pak může vyhovovat běžným potřebám sestavování předběžné i výsledné kalkulace nákladů výkonu, poskytovat podklady pro oceňování nedokončené výroby a také pro tvorbu cen produktů.

Typový kalkulační vzorec a z něj odvozené kalkulační vzorce jsou v daném podniku nástroje tzv. kalkulace úplných nákladů (absorpční kalkulace), která ukazuje vztah všech spotřebovaných nákladů k dané kalkulační jednici.

Kalkulační metody a propočty

Způsob, jakým stanovíme jednotlivé složky nákladů na kalkulační jednici, nazýváme metodou kalkulace. Metodu kalkulace vybíráme podle výrobní technologie, složitosti výroby, typu výroby, výrobního sortimentu, opakovanosti výroby, organizační struktury podniku, atd.

Kalkulační metody členíme:

I. ABSORPČNÍ

Jednoduché kalkulační propočty

Kalkulace dělením

Jde o nejjednodušší metodu kalkulace, která se uplatňuje v podnicích se stejnorodou hromadnou výrobou (např. v těžbě základních surovin, ve výrobě elektrické energie, atd.) Pro tuto kalkulaci je charakteristické, že se vyrábí nebo prodává pouze jeden výrobek a veškeré náklady, které tento proces provázejí jsou náklady přímými. Můžeme je tedy rozpočítat na jednotlivý výrobek.

Kalkulace přirážková

Jde o převažující metodu kalkulace, což je dáno tím, že velká většina výrobních podniků i podniků služeb produkuje různorodé výkony, které při výrobě spotřebovávají různé množství materiálu a různé množství času na svou výrobu a hlavně využívají různá výrobní zařízení. Vznikají zde tedy náklady, které jsou společné více výrobkům (tzv. režijní náklady) a je nutné je rozpočítat na jednotlivé výrobky. V tomto případě mluvíme o režijních přirážkách.

Kalkulace přirážková s podrobnou strukturou režijních nákladů

Příklad:

Dispozice:

Přímé náklady (celková nákupní cena) A = 3 000 Kč
Přímé náklady (celková nákupní cena) B = 2 000 Kč
Nepřímé náklady (zde totožné s režijními):

Mzda prodavače	200 Kč
Nájemné	300 Kč
Doprava a manipulace	250 Kč

Zisk celkem = 250 Kč
Prodáno 300 kusů A
100 kusů B
Výnosy (celková prodejní cena) = 6 000 Kč

Úkol:

Proveďte nákladovou, ziskovou a cenovou kalkulaci na 1 kus s použitím přímých nákladů jako rozvrhové základny metodou procentní přirážky.

Řešení:

Vzhledem k tomu, že máme doklady o podrobnější struktuře režijních nákladů, lze provést přirážkovou kalkulaci. Podrobnější struktura režijních nákladů je následující:

Mzda prodavače	200 Kč
Nájemné	300 Kč
Dopravní a manipulační náklady	250 Kč
CELKEM	750 Kč

Nyní aplikujeme metodu procentní přirážky pro každou jednotlivou část režijních nákladů samostatně. Přepokládáme, že všechny části nákladů jsou ovlivněny stejně, tj. závisí pouze na pořizovací ceně, tj. na přímých nákladech výrobku A a výrobku B. Sečteme-li přímé náklady u výrobku A (3 000 Kč) a přímé náklady u výrobku B (2 000 Kč), dostáváme rozvrhovou základnu pro rozpočet režie a režijních přirážek.

3 000 + 2 000 = 5 000 Kč

1. Rozvrh mzdy prodavače dle přímých nákladů

   200/5 000 * 100 = 4%

   - Přirážka na výrobek A:
     3 000 * 4% = 3 000 * (4/100) = 120 Kč

   - Přirážka na výrobek B:
     2 000 * 4% = 2 000 * (4/100) = 80 Kč

   Kontrola: 120 + 80 = 200

2. Rozvrh nájemného dle přímých nákladů

   300/ 5 000 * 100 = 6%

   - Přirážka na výrobek A:
     3 000 * 6% = 3 000 * (6/100) = 180 Kč

   - Přirážka na výrobek B:
     2 000 * 6% = 2 000 * (6/100) = 120 Kč

   Kontrola: 180 + 120 = 300

3. Rozvrh dopravních a manipulačních nákladů dle přímých nákladů

   250/5 000 * 100 = 5%

   - Přirážka na výrobek A.
     3 000 * 5% = 3 000 * (5/100) = 150 Kč

   - Přirážka na výrobek B:
     2 000 * 5% = 2 000 * (5/100) = 100 Kč

   Kontrola: 150 + 100 = 250

4. Rozvrh zisku dle přímých nákladů

   Zisk rozvrhujeme stejným způsobem jako náklady.

   250/5 000 * 100 = 5%

   - Ø Zisková přirážka na výrobek A: 3 000 * 5% = 150 Kč
   - Ø Zisková přirážka na výrobek B: 2 000 * 5% = 100 Kč

   Kontrola: 150 + 100 = 250

5. Nákladová, zisková a cenová kalkulace na 1 kus

	A	B
Přímé (jednicové) náklady	3 000/300 = 10 Kč	2 000/100 = 20 Kč
Režijní náklady:		
MZDA	120/300 = 0,40 Kč	80/100 = 0,80 Kč
NÁJEMNÉ	180/300 = 0,60 Kč	120/100 = 1,20 Kč
DOPRAVNÉ A MANIPULACE	150/300 = 0,50 Kč	100/100 = 1 Kč
NÁKLADY NA 1 KUS	11,50 Kč	23 Kč
ZISK NA 1 KUS	150/300 = 0,50 Kč	100/100 = 1 Kč
CENA ZA 1 KUS	12 Kč	24 Kč

Kontrola: (12 * 300) + (24 * 100) = 3 600 + 2 400 = 6000

Kalkulace přirážková ve výrobě

Mezi rozhodující přímé náklady ve výrobě patří spotřeba přímého (jednicového) materiálu, pro nějž je charakteristická značná proměnlivost a velikost přímých mezd. Dalším rysem této kalkulace je dosti značné členění režie (výrobní správní, zásobovací, odbytová). V menších podnicích se zpravidla rozlišuje pouze režie výrobní a správní (ta obsahuje také režii zásobovací a odbytovou).

Příklad:

Dispozice:

Bylo vyrobeno 15 výrobků A a 10 výrobků B s těmito náklady:

1. Spotřeba přímého (jednicového) materiálu

na výrobek A	12 Kč
na výrobek B	8 Kč

2. Spotřeba pomocného (režijního) materiálu

v dílnách	7 Kč
ve správě podniku	3 Kč

3. Mzdy jednicových výrobních dělníků

na výrobek A	10 Kč
na výrobek B	5 Kč

4. Mzdy režijních pracovníků (např. mistrů, seřizovačů, kteří obsluhují více výrobků)

v dílnách	3 Kč
ve správě podniku	2 Kč

5. Opotřebení (odpisy) drobného hmotného majetku (tj. různého nářadí a drobnějších zařízení)

ve výrobě	4 Kč
ve správě podniku	1 Kč

6. Opotřebení hmotného investičního majetku (tj. rozpočítaná hodnota investičního majetku podle předpokládané doby jeho využití ve výrobě nebo ve správě)

ve výrobě	16 Kč
ve správě podniku	46,50 Kč

CELKEM:	117,50 Kč

Úkol: Vypočtěte náklady na 1 kus výrobku A a 1 kus výrobku B.

Postup:

Výrobní režie se rozvrhuje podle přímých mezd a režie správní podle součtu všech přímých nákladů. Jde tedy o stejný proces jako tomu bylo v případě přirážkové kalkulace – vypočteme procento režijní přirážky a dostaneme podíly jednotlivých režií (výrobní a správní) na výrobky A a B.

Kalkulaci provedeme tak, že všechny vypočítané hodnoty vydělíme počtem kusů vyrobených produktů A a B. Získáme tedy vlastní náklady na 1 kus.

Zvolíme 10% rentabilitu na náklady a přidáme ke kalkulaci nákladové kalkulaci ziskovou, čímž dostaneme prodejní ceny výrobků A a B. Když prodejní ceny výrobků vynásobíme počtem vyrobených kusů, dostáváme celkové výnosy (za předpokladu, že se prodají všechny výrobky).

Řešení:

1. Výpočet přímých (jednicových) nákladů na výrobky
   a. Výrobek A 12 + 10 = 22 Kč
   b. Výrobek B 8 + 5 = 13 Kč

2. Výpočet režijních nákladů
   a. Výrobní režie 7 + 3 + 4 + 16 = 30 Kč
   b. Správní režie 3 + 2 + 1 + 46,5 = 52,5 Kč

3. Kontrola: 22 + 13 + 30 + 52,5 = 117,5

4. Rozvržení výrobní režie dle součtu přímých mezd metodou procentní režijní přirážky
   a. 30/(10 + 5) * 100 = 200%
   b. 10 * (200/100) = 20 (A) 5 * (200/100) = 10 (B)
   c. Kontrola: 20 + 10 = 30 (úhrn výrobní režie)

5. Rozvržení správní režie dle součtu přímých mezd a přímého materiálu metodou procentní režijní přirážky
   a. {52,5/[(10 + 5) + (12 + 8)]} * 100 = 150%
   b. (10 + 12) * (150/100) = 33 (A) (5 + 8) * (150/100) = 19,5 (B)
   c. Kontrola: 33 + 19,5 = 52,5 (úhrn správní režie)

6. Nákladová kalkulace na 1 kus výrobku

	A	B
Přímý materiál	(12/15) = 0,80	(8/10) = 0,80
Přímé mzdy	(10/15) = 0,67	(5/10) = 0,50
Výrobní režie	(20/15) = 1,33	(10/10) = 1
Správní režie	(33/15) = 2,20	(19,5/10) = 1,95
Vlastní náklady na 1 kus	5 Kč	4,25 Kč

7. Kontrola: (15 * 5) + (10 * 4,25) = 75 + 42,5 = 117,5
8. Cenová kalkulace:

ZISK PŘI 10% RENTABILITĚ

A: 5,00 + 10% = 5,00 + (5,00 * 0,1) = 5,50 Kč (prodejní cena A)

B: 4,25 + 10% = 4,25 + (4,25 * 0,1) = 4,675 = 4,70 Kč (prodejní cena B)

Zisk na 1 kus činí u výrobku A 0,50 Kč a u výrobku B 0,45 Kč.

Kontrola: Celkové náklady (117,5) + celkový zisk (12) = celkové výnosy (129,5)

Speciální kalkulační metody

Dynamická (kapacitní) kalkulace

Pokud máme vyřešen problém vyvolaných nákladů (tj. takové náklady, které nelze bezprostředně zachytit v evidenci na základě přesných dokladů, ale které souvisejí s určitým výkonem nebo by bez něho nevznikly; např. náklady na speciální nářadí, technický rozvoj, záběh výroby, atd.) a víme, které náklady připadají na konkrétní druh výrobku, můžeme využít dynamické kalkulace. Dynamická kalkulace je tedy závislá na bezchybném rozdělení nákladů na variabilní a fixní a na jejich správném zjišťování.

Jde o kalkulaci, která přihlíží k vývoji nákladů v čase. Vykazuje náklady na jednotku výkonu s ohledem na vyráběné množství, tzn. že výkonu jsou přiřazovány náklady v různé výši, ovlivněné využitím výrobní kapacity. Čím vyšší je objem výkonů, tím nižší jsou náklady na jednotku výkonu. Jde o tzv. zákon zhromadnění, který říká, že hromadná výroba (např. v milionech kusů za rok) je nejlevnější.

Příklad:

Zařízení automatizované výroby stálo 5 miliónů Kč. Spotřeba materiálu na jeden výrobek činí 5 Kč a mzda výrobního dělníka na výrobu tohoto produktu dělá 3 Kč.

Jestliže vyrábíme za určité období 5 000 kusů, činí náklady:

- fixní náklady na 1 kus — 5 000 000/5 000 = 1 000 Kč
- variabilní náklady na 1 kus — 5 + 3 = 8 Kč
- celkové náklady na 1 kus — 1 000 + 8 = 1 008 Kč

Zvýšíme-li výrobní množství (např. na 1 000 000), dojde k zlevnění výroby:

- fixní náklady na 1 kus — 5 000 000/1 000 000 = 5 Kč
- variabilní náklady na 1 kus — 5 + 3 = 8 Kč
- celkové náklady na 1 kus — 5 + 8 = 13 Kč

V případě, že bychom zvýšili výrobu na 5 000 000 kusů, dostáváme celkové náklady na 1 kus ve výši 9 Kč.

Graf 1: Zákon zhromadnění (pokles nákladů na 1 kus)

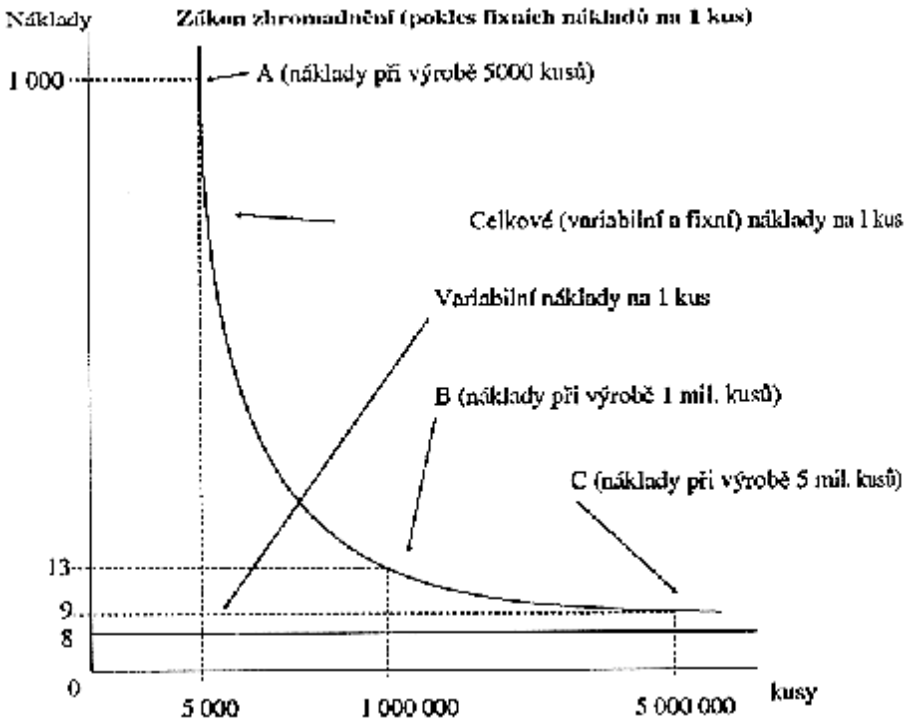

Metoda standardních nákladů

Metoda standardních nákladů používá stanovení kalkulace před výkonem a provádí srovnání s kalkulací po výkonu. Odchylky se analyzují z hlediska příčiny, vzniku a odpovědnosti a také z hlediska využití kapacity. Tato metoda pracuje jak s náklady přímými, tak s náklady režijními. Je hojně používána v procesu výroby, kdy dochází ke vzniku materiálových zásob, nedokončené výroby a hotových výrobků.

II. NEABSORPČNÍ KALKULACE

Metoda neúplných nákladů

Zkušenost prokázala, že kalkulace absorpční (tj. taková kalkulace, kdy se na kalkulační jednici rozpočítávají všechny režijní náklady, tzn. známe úplné náklady na jednici) může vést ke zcela špatným rozhodnutím o tom, který výrobek či službu vyřadit z podnikové činnosti. Metoda neúplných nákladů mezi absorpční metody nepatří a je výsledkem hledání metod, jejichž základem je členění nákladů na náklady variabilní a fixní.

Podstatou této metody je skutečnost, že se na výrobky zjišťují pouze náklady variabilní. Z fixních nákladů se pak na výrobek uplatňuje jen ta část, kterou produkt cenově a nákladově "unese".

Jde o tzv. příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku. Některé výrobky mohou být zatíženy velkým příspěvkem na úhradu, jiné jen malým a nebo také žádným.

Závěr

V posledních letech se metody kalkulování nákladů přizpůsobují změnám v technickém vybavení podniků, novým technologiím a požadavkům pro řízení výroby. Kromě kalkulací výsledných (pro stanovení ceny) je důraz kladen zejména na kalkulace předběžné, z důvodu nutnosti řídit náklady na výrobu od samotného počátku vzniku záměru dané výrobky vyrábět. Proces kalkulování je úzce navázán na rozpočetnictví, nákladové účetnictví i na systém řízení výroby.

V praxi se používá pro kalkulace celá řada různých kalkulačních metod a technik. Každý podnik volí kalkulační metodu dle konkrétního předmětu své činnosti (produkce výrobků či poskytování služeb) a charakteru výroby. Jednotlivé metody se liší ve struktuře a výši nákladů, jež jsou v kalkulaci použity, což má za následek, že některé z metod nemají tak přesnou vypovídací schopnost a jejich užití by mohlo vést k nesprávným rozhodnutím například při stanovení výše cen výrobků a služeb daného podniku.

Klíčové pojmy:

- Kalkulace
- Náklady
- Druhové členění nákladů
- Kalkulační členění nákladů
- Kalkulační vzorec
- Kalkulační metody
- Kalkulační propočty

Otázky k opakování:

- Objasněte pojmy náklady, kalkulace, kalkulační jednice, kalkulované množství.
- Jaké znáte druhy kalkulací?
- Popište kalkulační členění nákladů.
- Co znamená, když řekneme, že variabilní náklady firmy byly v loňském roce nadproporcionální, zatímco v 1. čtvrtletí letošního roku byly proporcionální?
- Co je podstatou přirážkové kalkulační metody?
- Vysvětlete princip zákona zhromadnění.
- Co je podstatou absorpčních metod kalkulace?
- V čem spočívá metoda kalkulace neúplných nákladů a čím se liší od absorpčních metod?

Seznam použité literatury

1. HRADECKÝ, M., KONEČNÝ, M.: Kalkulace pro podnikatele. 1. vydání, Praha: PROSPEKTUM, 2003. 156s. ISBN 80-7175-119-7

2. VYSUŠIL, J.: Optimální cena – odraz správné kalkulace. Praha: PROFESS, 1992. 108s. ISBN 80-85235-17-X

3. SYNEK, M. a kol.: Podniková ekonomika. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2000. 456s. ISBN 80-7179-388-4

4. DLUHOŠOVÁ, D., MRUZKOVÁ, J., RATMANOVÁ, I.: Teorie nákladů a kalkulace. 1. vydání, Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 1997. 83s. ISBN 80-7078-444-X